

Sygn. akt: III AUa 259/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 września 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Maria Padarewska - Hajn

Sędziowie: SSA Ewa Chądyńska

SSA Jacek Zajązkowski (spr.)

Protokolant: stażysta Paulina Działońska

po rozpoznaniu w dniu 4 września 2012 r. w Łodzi

sprawy z wniosku **M. S.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o prawo do wypłaty emerytury,

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w P. z dnia 19 grudnia 2011 r., sygn. akt: V U 1066/11;

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 259/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 listopada 2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w T. zawiesił M. S. z urzędu od dnia 1 października 2011r. prawo do emerytury z powodu kontynuowania zatrudnienia.

Odwołanie od tej decyzji wniosła M. S..

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 19 grudnia 2011r. Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim oddalił odwołanie.

Sąd oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach:

M. S. decyzją ZUS z dnia 22.07.2009 r. uzyskała prawo do emerytury od dnia 1 czerwca 2009 r. w trybie art. 46 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury M. S. zatrudniona była na Politechnice (...), gdzie nadal jest zatrudniona. Decyzją z dnia 4 listopada 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w T. zawiesił M. S. z urzędu od dnia 1 października 2011 r. prawo do emerytury na podstawie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który to przepis w przypadku wnioskodawczyni, wszedł w życie 1 października 2011r.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie za bezzasadne. Stwierdził, że organ rentowy dokonał prawidłowej interpretacji art. 103a i prawidłowo uznał, że ma on zastosowanie wobec wnioskodawczynie. Podniósł, że wnioskodawczynie bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury zatrudniona była na Politechnice (...), gdzie jest zatrudniona nadal, a obowiązujący przepis art. 103a stanowi, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Przepis art. 28 ustawy wprowadzającej art. 103a, stanowi natomiast, że do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy ustawy, o której mowa w art. 6, oraz ustawy, o której mowa w art. 18, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się, poczynając od dnia 1 października 2011 r. Nie może odnieść skutku powoływanie się przez wnioskodawczynię na zasadę nie retroakcji. Zasada *lex retro non agit* wywiedziona z fundamentalnej zasady konstytucyjnej, należy do kanonu podstawowych dyrektyw państwa prawnego, jednakże wynikający z niej zakaz wstecznego działania prawa nie ma charakteru absolutnego. Wielokrotnie w doktrynie i judykaturze podkreślano, że stosowanie retroaktywne prawa nie może być wyprowadzone w drodze interpretacji, ale musi być jasno wypowiedziane w samej ustawie. Taki wyraźny zapis ma art. 28 ustawy, która wprowadziła art. 103a. W ocenie Sądu Okręgowego nie znajduje także uzasadnienia zarzut naruszenia konstytucyjnej zasady równości wobec prawa. Istota równości wobec prawa, określona przez Trybunał Konstytucyjny, polega na tym, że wszystkie podmioty prawa charakteryzujące się daną cechą istotną (relewantną) w równym stopniu mają być traktowane równo, a więc według równej miary, bez zróżnicowań dyskryminujących jak i faworyzujących. Pojęcie równości w art. 31 Konstytucji RP nie oznacza równości w znaczeniu bezwzględnym – w myśl którego w stosunku do wszystkich i w takim samym stopniu obowiązywałyby i stosowałoby się te same przepisy prawne. Sprawą podstawową dla oceny dochowania zasady równości jest ustalenie cechy istotnej, z uwagi na którą przepisy prawa dokonały zróżnicowania sytuacji prawnej swoich adresatów. Zróżnicowanie sytuacji prawnej obywateli jest wtedy sprzeczne z konstytucją, jeżeli traktuje się w sposób różny podmioty lub sytuacje podobne, a takie różnice traktowania nie znajdują należytego uzasadnienia konstytucyjnego. Ustawodawca wprowadzając przepis art. 103a w żadnym razie nie naruszył konstytucyjnej zasady równego traktowania wobec prawa albowiem prawa osób objętych tym przepisem są traktowane jednolicie.

Apelację od wyroku wniosła M. S..

W uzasadnieniu podniosła, że w odwołaniu do Sądu Okręgowego powołała się na zasadę nie retroakcji. Zmiana przepisów naraziła ją na kłopoty finansowe, gdyż trudno jej podołać podjętym zobowiązaniom. Ponadto zmieniła się ustawa o szkolnictwie wyższym i zwolnienie się z pracy oznaczałoby konieczność rozpisania konkursu na stanowisko, które obecnie zajmuje. Podkreśliła też, że został naruszony art. 32 Konstytucji, ponieważ dyskryminowane są osoby ze względu na wiek, gdyż daje pracodawcy możliwość albo zwolnienia, albo pogorszenia warunków pracy tylko z powodu nabycia prawa do emerytury. Art. 103a naruszył konstytucyjną zasadę równości obywateli wobec prawa, ponieważ podzielił emerytów na tych, którzy mogą pracować i pobierać emeryturę, bo mogą sobie pracę załatwić i tych, którzy pracować nie mogą, bo nie mają możliwości załatwienia sobie pracy. Podkreśliła, że żadna władza nie powinna zabrać jej własności, którą jest emerytura, bo emeryturę sama sobie wypracowała.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i podlega oddaleniu albowiem Sąd Okręgowy wydał trafne rozstrzygnięcie, które znajduje uzasadnienie w ustalonym stanie faktycznym sprawy i obowiązujących przepisach.

Jak wynika z odwołania i apelacji, stan faktyczny sprawy jest niesporny. M. S. w dniu 30 czerwca 2009 r. złożyła do organu rentowego wnioski o emeryturę. Do wniosku załączyła kwestionariusz dotyczący okresów składkowych i nie składkowych. Z kwestionariusza tego wynika, że M. S. od dnia 1 lipca 1974 r. do nadal jest zatrudniona na Politechnice (...). Ponadto w aktach rentowych znajduje się zaświadczenie Politechniki (...) potwierdzające jej zatrudnienie w tym zakładzie pracy od 1 czerwca 2009 r. do nadal. Niesporne jest też i to, że wnioskodawczynie jest od dnia 1 czerwca 2009

r. uprawniona do emerytury, że emeryturę tę od dnia 1.06.2009 r. pobierała oraz, że nie rozwiązała z Politechniką stosunku pracy ani przed przejściem na emeryturę, ani w trakcie pobierania emerytury.

Zgodnie z treścią art.6 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw(Dz.U. Nr 257, poz. 1726) w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.[9]) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 103 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

1. Prawo do emerytur i rent ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu na zasadach określonych w art. 103a-106.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do emerytów, którzy ukończyli 60 lat (kobiety) lub 65 lat (mężczyźni), z zastrzeżeniem art. 103a. »;

2) po art. 103 dodaje się art. 103a w brzmieniu:

Art. 103a. Prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

W myśl natomiast art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy ustawy, o której mowa w art. 6 (ustawa o emeryturach i rentach), oraz ustawy, o której mowa w art. 18 (ustawa o emeryturach kapitałowych), w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się, począwszy od dnia 1 października 2011 r. Ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw weszła w życie 1 stycznia 2011 r.

Jednocześnie zgodnie z przepisem art. 27 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. ustawodawca zobowiązał Zakład Ubezpieczeń Społecznych do poinformowania osób pobierających emeryturę, w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie tej ustawy, o obowiązujących warunkach pobierania emerytury w przypadku kontynuowania stosunku pracy u pracodawcy, z którym stosunek ten był zawarty przed dniem nabycia prawa do emerytury. Z akt rentowych wynika, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych poinformował wnioskodawczynię o zawieszeniu prawa do emerytury z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia u pracodawcy, u którego była zatrudniona bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, jeżeli stosunek pracy nie zostanie rozwiązany przed 1.10.2011 r. – bez względu na wiek emeryta i wysokość osiągniętych przychodów. Informacja ta znajduje się w decyzji z dnia 28.01.2011 r. w punkcie VIII. 5. oraz w decyzji z dnia 31.08.2011r. Wnioskodawczyni nie podnosiła, że nie została przez ZUS poinformowana. Wyrazić należy przy tym pogląd, że nawet brak informacji ze strony ZUS nie byłby przeszkodą do zastosowania obowiązującego przepisu art. 103a, bowiem skuteczność tego przepisu nie została uzależniona od poinformowania ubezpieczonych o zmianie przepisów, a jest związana z faktem kontynuowania zatrudnienia. Odsunięcie w czasie – o 9 miesięcy-stosowania przepisu art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS miało na celu umożliwienie emerytom zapoznania się z nową regulacją prawną oraz podjęcie decyzji, czy nadal chcą kontynuować zatrudnienie u tego samego pracodawcy bez rozwiązania stosunku pracy. Wbrew zarzutom skarżącej państwo nie zabrało jej emerytury. Emerytura ta będzie wypłacana od dnia rozwiązania stosunku pracy z Politechniką (...).

Obowiązująca od dnia 1 stycznia 2011 r. regulacja prawna dotycząca zwieszenia prawa do emerytury w przypadku kontynuowania zatrudnienia na warunkach określonych w art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS powraca do rozwiązań, które obowiązywały w okresie 1 lipca 2000 r. do 7 stycznia 2009 r. na mocy art. 103 ust. 2 a. Pierwotnie ustawa o emeryturach i rentach z FUS nie zawierała takiego rozwiązania i w okresie od 1.01.1999 r. do 30.06.2000r. nie było obowiązku rozwiązania stosunku pracy. Obowiązek ten wprowadzono z dniem 1 lipca 2000 r. na mocy ustawy z dnia 21 stycznia 2000 r. zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Art. 3 tej ustawy stanowił, że ustawa wchodzi w życie po upływie

14 dni od dnia ogłoszenia, z tym że art. 2 (wprowadzający art. 103 ust. 2a) wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2000 r. Artykuł 103 ust. 2a stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Przepis art. 103 ust. 2a był przedmiotem oceny Sądu Najwyższego z punktu zgodności tego przepisu z Konstytucją. W wyroku z dnia 11.03.2004 r. (II UK 276/03) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że cel nowelizacji art. 103 ust 2a jest oczywisty, zmierza do wymuszenia na pracodawcy świadomych decyzji ponownego zatrudnienia osoby z ustalonym prawem do emerytury. Ustawodawca ma prawo wprowadzać czy też modyfikować zasady zawieszalności świadczeń emerytalno-rentowych, mając na uwadze aspekty społeczno-ekonomiczne, w tym aktualne tendencje na rynku pracy, co w żadnym stopniu nie narusza zasady demokratycznego państwa prawa urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej wyrażonej w art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Ponadto Sąd Najwyższy stwierdził, iż regulacja ta nie narusza zasady ochrony praw nabytych potwierdzonych w Konstytucji art. 67 ust. 1, albowiem nie pozbawia ona osób zainteresowanych prawa do emerytury, lecz oddziela nabycie prawa do emerytury w wyniku ziszczenia się ryzyka ubezpieczeniowego (dożycie odpowiedniego wieku) od zawieszenia świadczenia w razie kontynuacji zatrudnienia bez rozwiązania stosunku pracy. W przypadku istnienia przyczyny zawieszenia świadczenia (kontynuowanie zatrudnienia) konsekwencją zawieszenia prawa do świadczenia jest wstrzymanie jego wypłaty, jednak ustanie tej przyczyny powoduje wznowienie wypłaty świadczenia od miesiąca ustania. Zmodyfikowana zasada zawieszalności świadczeń nie łamie, zdaniem Sądu Najwyższego, zasady lex retro non agit, gdyż nie odbiera ubezpieczonemu nabytych praw do świadczeń emerytalnych, lecz zmienia - od daty określonej w art. 3 ustawy z dnia 20 stycznia 2000 r. zmieniającej ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 9, poz. 118) dotychczasowe zasady ich zawieszania, wyrażające się warunkowym wstrzymaniem ich wypłaty, co jest dopuszczalne i możliwe w zaistniałych okolicznościach społeczno-ekonomicznych. Regulacja zawarta w art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej nie narusza praw nabytych. Nie pozbawia ona bowiem ubezpieczonych prawa do emerytury. Z kontynuowaniem zatrudnienia bez rozwiązania stosunku pracy łączy konsekwencje w postaci zawieszenia prawa do świadczenia i w efekcie wstrzymanie jego wypłaty (art. 134 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej). Ustanie przyczyny zawieszenia prawa do emerytury (rozwiązanie stosunku pracy) powoduje wznowienie wypłaty świadczenia. (por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 lipca 2003 r. II UK 363/02)

Zawieszenie prawa do emerytury w przypadku pozostawania w dotychczasowym zatrudnieniu jest funkcjonalnie uzasadnione i ma podstawę konstytucyjną w art. 67 ust. 1 Konstytucji, który wiąże z osiągnięciem wieku emerytalnego powstanie prawa do zabezpieczenia społecznego. Pracownik, który osiągnął wiek emerytalny może wybrać status emeryta lub zachować, pomimo nabycia prawa do emerytury, status pracownicy. Wskazywano wówczas na cel regulacji zawartej w art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, którym było przede wszystkim oczekiwanie zwolnienie miejsc pracy. (por. wyrok z 19.02.2004 r., II UK 274/04; uchwała z 27.04.2004 r., II UZP 2/04; uchwała z 10.11.2004 r., II UZP 9/04). Także Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 7 lutego 2006 r. (SK 45/04) uznał przepis art. 103 ust. 2a za zgodny z Konstytucją wskazując, że emerytura jest w założeniu świadczeniem, które zastępuje, a nie uzupełnia wynagrodzenia ze stosunku pracy i do jej istoty należy zapewnienie środków utrzymania w razie zaprzestania pracy w związku z osiągnięciem określonego wieku.

Przedstawione wyżej orzecznictwo zachowało pełną aktualność także w obecnie obowiązującym stanie prawnym. Nie ma więc żadnych podstaw do odmowy stosowania przez Sądy art. 103a jako niezgodnego z Konstytucją.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. apelację oddalił.